

Opole, 20 marca 2023 r.

**Raport z działalności
Rzecznika Funduszy Europejskich
za rok 2022**

<p>Opracował Rzecznik Funduszy Europejskich</p>	<p>Podpis Aleksandra Świerczyńska</p>	<p>Data 20 marca 2023 r.</p>
<p>Przedłożono Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020</p>	<p>27 marca 2023 r. Data</p>	
<p>Do wiadomości otrzymują:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. P. Jacek Partyka - Dyrektor Departamentu Programowania Funduszy Europejskich 2. P. Maja Byrdak – Dyrektor Departamentu Wdrażania Funduszy Europejskich 3. P. Maciej Kalski - Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu 4. P. Tomasz Hanzel - Dyrektor Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki 5. P. Piotr Dancewicz - Dyrektor Biura Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska 	

Spis treści

1	Podstawa prawna i cel Raportu.....	5
2	Zakres Raportu	5
3	Działania Rzecznika Funduszy Europejskich wynikające z ustawy wdrożeniowej	5
	3.1 Rozpatrywanie zgłoszeń.....	5
	3.2 Okresowy przegląd procedur.....	7
	3.3 Propozycje usprawnień	8
	3.4 Przygotowanie do perspektywy 2021-2027	9
	3.5 Informacje dodatkowe.	10

Skróty używane w dokumencie

DFE - Departament Funduszy Europejskich w UMWO

EFRR - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS - Europejski Fundusz Społeczny

FEO 2021-2027 – program regionalny „Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027”

IP - Instytucja Pośrednicząca w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

IW - Instrukcja Wykonawcza

IZ RPO - Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

LSiWD - Listy sprawdzające i wzory dokumentów wykorzystywane do realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

OCRG - Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki

OFIP - Opis Funkcji i Procedur Obowiązujących w Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Certyfikującej. Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020.

RFE, Rzecznik - Rzecznik Funduszy Europejskich, o którym mowa w art. 14a ustawy wdrożeniowej

RPO WO - Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

UE - Unia Europejska

UMWO - Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego

Ustawa wdrożeniowa - Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 818)

WUP - Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu

Związek ZIT - Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska

1 Podstawa prawna i cel Raportu

Podstawą opracowania niniejszego *Raportu* jest art. 14a ust. 7 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (ustawy wdrożeniowej)*. Zgodnie z przywołanym przepisem Rzecznik Funduszy Europejskich (*Rzecznik*) sporządza, w terminie do 31 marca, roczny raport ze swojej działalności za poprzedni rok. Rzecznik przedkłada Raport Instytucji Zarządzającej, która zamieszcza go na swojej stronie internetowej.

Celem sporządzenia Raportu jest monitorowanie realizacji zadań Rzecznika oraz ocena wpływu jego działalności na realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020. W grudniu 2022 r. na podstawie uchwały Zarządu Województwa Opolskiego nr 8556/2022 do kompetencji RFE włączono zagadnienia związane z wdrażaniem programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027.

2 Zakres Raportu

Raport przedstawia opis i wyniki działań podjętych przez Rzecznika w okresie sprawozdawczym związane z wykonywaniem zadań wynikających z ustawy wdrożeniowej, w tym informacje w zakresie:

1. rozpatrywanych zgłoszeń (liczba zgłoszeń, sposób ich rozpatrzenia),
2. przygotowanych i przekazanych do właściwych instytucji rekomendacji,
3. przeprowadzonych przeglądów procedur.

3 Działania Rzecznika Funduszy Europejskich wynikające z ustawy wdrożeniowej

3.1 Rozpatrywanie zgłoszeń

Ogólna liczba zgłoszeń wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.	2
W tym zakończonych	2

W okresie 1 stycznia - 31 grudnia 2022 r. do Rzecznika Funduszy Europejskich wpłynęły 2 zgłoszenia.

Zgłoszenia pochodziły od osób fizycznych, które były uczestnikami projektu. Problemy dotyczyły sposobu realizacji projektu przez beneficjenta. Uczestnicy zgłosili brak wypłaty pełnej kwoty stypendium stażowego przez beneficjenta, brak zwrotu kosztów dojazdu. Ponadto jeden z uczestników nie otrzymał zaświadczenia o zakończeniu stażu oraz o odbyciu szkoleń w ramach projektu. Kolejny zgłoszony

problem polegał na tym, iż mimo zakończeniu stażu uczestnik wciąż był objęty ubezpieczeniem społecznym przez beneficjenta mimo braku podstaw prawnych.

Zgłoszone przez uczestników uwagi dotyczące działań beneficjenta zostały przekazane do Instytucji Zarządzającej w celu ich weryfikacji. Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie, jednym z zadań IZ jest kontrola prawidłowej realizacji projektu. Jednocześnie uczestnicy projektu otrzymali od RFE wyjaśnienia dotyczące zapisów umów stażowych. Zostali poinformowani, iż są to umowy cywilnoprawne. Została im wskazana ścieżka dochodzenia roszczeń od beneficjenta.

RFE obserwuje systematyczny spadek zgłoszeń. Taka sytuacja może wynikać z kilku przyczyn. Beneficjenci nabyli doświadczenie w poprzednich latach wdrażania programu, więc procedury i zasady są im już znane. Ponadto szereg ułatwień w realizacji projektów został wprowadzony w czasie trwania epidemii COVID-19. Zmiany te zostały wdrożone zarówno na poziomie ministerialnym (np. zawieszenie obowiązywania części Wytycznych), jak i regionalnym. Jednym z przykładów jest częściowe zawieszenie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 pismem nr MiiR/2014-2020/12(5).

Równocześnie w 2022 r. odbyło się jedynie 6 naborów, co jest typowe dla tego etapu wdrażania programu. Zdecydowana większość środków jest już zakontraktowana przez beneficjentów i znajduje się w końcowej fazie rozliczenia. Obecnie potencjalni wnioskodawcy oczekują na rozpoczęcie wdrażania perspektywy finansowej 2021-2027. 29 listopada 2022 r. Komisja Europejska zatwierdziła program „Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027”. W roku 2023 zostaną przeprowadzone pierwsze nabory w perspektywie finansowej 2021-2027.

Analogiczny spadek zgłoszeń występuje na stronie <https://www.glosbeneficjenta.gov.pl/>. Można tam zgłaszać propozycje usprawnień do wszystkich krajowych programów operacyjnych. W roku 2022 takich zgłoszeń było tylko 8. RFE monitoruje na bieżąco przedstawiane tam propozycje, aby sprawdzić, czy jest uzasadnione wdrożenie ich w programie regionalnym.

Kanały wpływu zgłoszeń

Zgłoszenia były dokonywane za pośrednictwem poczty e-mail oraz telefonicznie (pierwszy kontakt z RFE). Jednak z uwagi na konieczność przesłania dokumentów po wstępnej rozmowie telefonicznej Zgłaszający przesłał do RFE dokumenty związane z udziałem w projekcie za pośrednictwem poczty e-mail. Te dwa kanały zgłoszeń są najczęściej wykorzystywane przez osoby fizyczne, które są uczestnikami projektów i napotykały problemy z tym związane.

Przedmiot zgłoszeń

Oba zgłoszenia były związane z realizacją projektu w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Zgłoszenia uczestników głównie dotyczyły uwag we wdrażaniu projektów przez beneficjenta: braku wypłaty środków oraz nie

przestrzegania przez beneficjenta regulaminu. Ich niewielka liczba świadczy, iż poprawiła się jakość działania beneficjentów. Należy podkreślić, iż kilka lat temu IZ oraz IP wprowadziły odpowiednie zapisy do umów z beneficjentami zabezpieczające prawa uczestników projektu. Zgodnie z nimi beneficjenci nie mogą uniezależnić wypłaty stypendium stażowego uczestnikowi od otrzymania transzy dofinansowania. Działania podejmowane przez RFE polegały na udzielaniu wyjaśnień zgłaszającym oraz przekazaniu informacji o zgłoszeniu IZ. IZ jest stroną umowy z beneficjentem oraz ma uprawnienia do kontrolowania czy realizuje on projekt zgodnie z jej zapisami.

Podsumowując należy podkreślić, iż w roku 2022 nie wpłynęło żadne zgłoszenie dotyczące działania lub zaniechania IZ lub IP, odpowiedzialnych za przygotowanie i wdrożenie RPO WO. Oznacza to, iż wypracowane oraz stosowane przez IZ/IP procedury są właściwe i umożliwiają sprawną realizację oraz rozliczanie projektów.

Termin rozpatrzenia zgłoszenia

Sprawy były rozpatrywane przez RFE w ustawowym terminie do 30 dni. Termin rozpatrzenia zgłoszenia, liczony jako czas od wpłynięcia zgłoszenia do otrzymania odpowiedzi przez Zgłaszającego wynosił średnio 10 dni kalendarzowych.

Sposób rozpatrzenia zgłoszenia

Działania RFE polegały na udzieleniu uczestnikom informacji o ich sytuacji prawnej i zasadach realizacji projektów współfinansowanych z EFS. Ponadto RFE omówił z uczestnikami zapisy umowy stażowej regulującej ich prawa oraz obowiązki. W związku z charakterem zgłoszeń, który świadczy o nieprawidłowej realizacji umowy przez beneficjenta RFE skontaktował się z IZ, do której należy kontrola realizacji postanowień umowy przez beneficjenta. Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie beneficjent bez względu na to, czy został rozliczony wniosek o płatność i przekazane zostały środki przez Instytucję Zarządzającą, zobowiązany jest do wypłacania uczestnikom projektu, stypendium szkoleniowego i stażowego w terminach wynikających z umów z nimi zawartych oraz uregulowanie świadczeń pochodnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (w szczególności składki na ubezpieczenie społeczne).

3.2 Okresowy przegląd procedur.

Do zadań RFE należy dokonywanie okresowych przeglądów procedur obowiązujących w instytucjach zaangażowane we wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego:

- 1) Instytucji Zarządzającej – Urzędzie Marszałkowskim Województwa Opolskiego,

2) Instytucjach Pośredniczących: WUP, OCRG, Związku ZIT.

W roku 2022 r. działania te polegały na analizie dokonywanych aktualizacji dokumentów wdrożeniowych: Opisu Funkcji i Procedur, List sprawdzających i wzorów dokumentów, Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych, Instrukcji Wykonawczych. Ze względu na brak zgłoszeń, jak również wysoki stopień zaawansowania we wdrażaniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 brak było podstaw do sformułowania usprawnień w zakresie zagadnień objętych ww. dokumentami. W poprzednich latach RFE dokonał przeglądu podstawowych procedur związanych z realizacją projektu przez beneficjenta:

- w zakresie weryfikacji wniosków o płatność,
- w zakresie dokonywania zmian w umowie/decyzji/porozumieniu,
- w zakresie przeprowadzania kontroli,
- w zakresie odzyskiwania środków.

3.3 Propozycje usprawnień

W 2022 r. RFE nie sformułował rekomendacji dla IZ i IP. Otrzymane zgłoszenia dotyczyły pojedynczych przypadków i nie wskazały na istnienie problemów w systemie wdrażania RPO WO 2014-2020. Dotychczas wypracowanie procedury, zawieszenie stosowania części Wytucznych horyzontalnych oraz działania podjęte przez IZ/IP na poziomie regionalnym umożliwiły efektywne wdrażania RPO WO 2014-2020.

W roku 2022 r. były organizowane szkolenia specjalistyczne dla beneficjentów RPO WO 2014-2020 pn. „Zamówienia publiczne w projektach unijnych.” Taki dobór tematyki jest w pełni adekwatny do obecnego etapu wdrażania programu.

Województwo opolskie niezmiennie utrzymuje wysokie miejsce w rankingach województw dotyczących poziomu kontraktacji oraz wypłacania środków europejskich. Dowodzi to skuteczności wypracowanych procedur w IZ oraz IP. Poprzez stronę rpo.opolskie.pl interesariusze byli na bieżąco informowani o wszystkich istotnych sprawach związanych z RPO WO. Publikowane były informacje o beneficjentach RPO WO 2014-2020, zmianach aktów prawnych, opublikowaniu listy kontrolnej dla beneficjentów organizujących wydarzenia informacyjno-promocyjne poświęcone FE itp.

Na obecnym etapie wdrażania RPO WO 2014-2020 rozstrzygane są ostatnie konkursy. Zaawansowanie rzeczowe i finansowe realizacji projektów jest bardzo wysokie, gdyż końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r. Oznacza to konieczność sprawnej weryfikacji wniosków o płatność przez IZ/IP oraz szybkiego reagowania na potrzeby beneficjentów w zakresie zmiany realizacji projektów.

3.4 Przygotowanie do perspektywy 2021-2027

W celu merytorycznego przygotowania do wdrażania perspektywy finansowej 2021-2027 RFE przeanalizował akty prawne, które w 2022 r. zostały opublikowane z punktu widzenia uproszczeń dla beneficjentów oraz instytucji.

Jedną z wiodących zasad prawodawstwa europejskiego jest zasada partnerstwa. Jej realizacja ma zapewnić skuteczne zaangażowanie partnerów w programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluację funduszy polityki spójności UE. Do katalogu partnerów zalicza się m.in. władze regionalne i lokalne, partnerów gospodarczych społecznych, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, promujące włączenie społeczne, prawa podstawowe, prawa osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienie płci i niedyskryminację. We wrześniu 2022 r. odbyło się pierwsze spotkanie Grupy roboczej ds. realizacji zasady Partnerstwa w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027, powołanej przez Marszałka Andrzeja Bułę. Celem działania Grupy jest poprawa efektywności i skuteczności wdrażania programu. W skład grupy wchodzi przedstawiciele organizacji zajmujących się taką problematyką jak edukacja, ekologia/środowisko, gospodarka, rynek pracy, obszary wiejskie, wolontariat, sport i turystyka, wymiar terytorialny, niedyskryminacja/wykluczenie społeczne, oraz społeczność LGBT+. Grupa jest organem konsultacyjnym. Równolegle w roku 2022 r. realizowane były działania związane z powołaniem komitetu monitorującego FEO 2021-2027.

21 listopada 2022 roku Zarząd Województwa Opolskiego Uchwałą nr 8265/2022 zatwierdził Wykaz ekspertów w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027.

29 listopada 2022 r. Komisja Europejska zatwierdziła program „Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027”. Województwo opolskie było drugim, po lubelskim, województwem w Polsce, które otrzymało formalną akceptację swojego programu przez Komisję Europejską.

Potencjalni wnioskodawcy i beneficjenci byli na bieżąco informowani za pośrednictwem stron internetowych o postępach w negocjacji programu, uchwalonych aktach prawnych i publikacjach dotyczących nowej perspektywy finansowej, takich jak np. podręczniki dotyczące stosowania zasady DNSH („Do No Significant Harm”) w perspektywie finansowej 2021-2027 dla Administracji i Beneficjenta. Zostały im udostępnione linki do pakietu narzędzi do wizualizacji na lata 2021-2027. Ponadto w grudniu 2022 r. Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Opolu przygotował webinarium na temat założeń perspektywy unijnej 2021-2027. W uzupełnieniu tych działań IZ zorganizowała dwudniowe spotkanie z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego pod hasłem „Fundusze Europejskie dla Opolskiego” podczas którego omówiono m. in. działania w nowym programie regionalnym, podejście terytorialne, rewitalizację czy zasady realizacji projektów.

RFE pozytywnie ocenił działania podejmowane przez IZ w celu rozpoczęcia wdrażania FEO 2021-2027 i nie przedstawił w tym zakresie propozycji usprawnień.

W związku z ogłoszonym harmonogramem naboru wniosków w ramach FEO 2021-2027 RFE planuje analizę zapisów regulaminów konkursów w celu identyfikacji potencjalnych utrudnień i/lub przedstawienia usprawnień.

3.5 Informacje dodatkowe.

1. RFE regularnie uczestniczy w spotkaniach z pozostałymi Rzecznikami, które odbywają się obecnie na platformie zoom.
2. W ramach działań informacyjno-promocyjnych RFE przygotował komunikat dot. roli i zadań Rzecznika wraz z podaniem danych kontaktowych. Komunikat ten jest regularnie publikowany w newsletterze Informator Europejski;
3. RFE uczestniczy w Posiedzeniach Międzyinstytucjonalnego Zespołu ds. Wdrażania RPO WO 2014-2020.
4. RFE jest obserwatorem w ramach Komitetu Monitorującego RPO WO 2014-2020.
5. RFE jest obserwatorem w ramach Komitetu Monitorującego FEO 2021-2027.